LIETUVOS BANKO
PRUDENCINĖS PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTAS

Elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų vadovams pagal sąrašą

2025-07-04 Nr. 2025/S12-2641

Kopija asociacijoms pagal sąrašą

DĖL ELEKTRONINIŲ PINIGŲ ĮSTAIGŲ IR MOKĖJIMO ĮSTAIGŲ VEIKLOS VALDYMO, VIDAUS KONTROLĖS IR ATITIKTIES KULTŪROS STIPRINIMO

Lietuvos bankas džiaugiasi *FinTech* sektoriuje vykstančiais pokyčiais, kurie skatina šio sektoriaus dinamišką plėtrą ir konkurenciją. Net ir vykstant geopolitiniams pokyčiams ar susiduriant su makroekonominiais iššūkiais, stebima, kad sektorius tiek technologine, tiek ir veiklos prasme toliau plėtojasi ir tikimasi, kad Lietuvos banko bendradarbiavimas su *FinTech* sektoriumi stiprės ir sektoriaus augimo tendencijos toliau bus tvarios ir kurs vertę visai finansų rinkai.

Po paskutinio 2023 m. birželio 6 d. Lietuvos banko rašto, kuriame buvo išdėstyti lūkesčiai, kai kurios elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigos (toliau – Įstaigos) padarė pažangą: tobulino valdysenos struktūrą, rizikos valdymo ir klientų lėšų apsaugos procesus, tačiau dar tikrai yra ką tobulinti.

Lietuvos bankas, vykdydamas riziką ribojančią Įstaigų priežiūrą ir siekdamas stiprinti pasitikėjimą Lietuvos finansų sistema ir užtikrinti sklandų Įstaigų veiklos procesų vykdymą bei tinkamą teisės aktų reikalavimų laikymąsi, šiuo raštu primena apie 2025 m. svarbius ir aktualius teisės aktų pakeitimus veiklos valdymo, vidaus kontrolės bei atitikties kultūros stiprinimo srityse, taip pat atkreipia dėmesį į šiuo metu aktualias rizikas ir dažniausiai pasitaikančias situacijas, į kurias Įstaigos turėtų atsižvelgti vykdydamos kasdienę veiklą.

Lietuvos bankas atkreipia Įstaigų dėmesį, kad anksčiau išdėstyti lūkesčiai, susiję su valdysena, vidaus kontrole, rizikų valdymo priemonėmis, klientų lėšų apsauga, vartotojų aptarnavimu bei kitais aktualiais klausimais ir toliau galioja ir turi būti nuosekliai įgyvendinami Įstaigų veikloje. Anksčiau skelbtus Lietuvos banko lūkesčius galite rasti Lietuvos banko interneto svetainės rekomendacijų skiltyje.

LIETUVOS BANKAS PRIMENA, kad:

1. **2025 m. kovo 3 d. Lietuvos banko valdyba patvirtino** Elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo tvarkos, vidaus kontrolės sistemos ir klientų lėšų apsaugos reikalavimų aprašo naują redakciją „Dėl Lietuvos banko valdybos 2009 m. gruodžio 30 d. nutarimo Nr. 247 „Dėl Elektroninių pinigų įstaigų ir mokėjimo įstaigų valdymo sistemos ir gautų lėšų apsaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (Aprašas). Apraše nustatyti aiškesni reikalavimai valdysenos, rizikos kultūros, vidaus kontrolės sistemos ir klientų lėšų apsaugos srityse:

a) Aprašo II skyriuje detalizuoti reikalavimai, skirti interesų konfliktų valdymui Įstaigose užtikrinti, ir detalizuotas aiškus Įstaigų organų funkcijų pasiskirstymas bei atskyrimas;

b) Praplečiant Aprašo III skyriaus Ketvirtąjį skirsnį ir kitus su tuo susijusius punktus, 2025 m. balandžio 1 d. Finansų rinkos priežiūros komiteto sprendimu Nr. V 2025/(1.160.E-

9004)-441-45 patvirtintos Elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigų rizikos valdymo proceso organizavimo gairės (Gairės). Jose apibendrinami finansų rinką reglamentuojantys teisės aktų reikalavimai, nacionaliniai bei tarptautiniai rizikos valdymo principai, taip pat detalizuojami rizikos valdymo proceso organizavimo reikalavimai, parodomas jų ryšys su Įstaigų veikla, teikiamos rekomendacijos dėl rizikos valdymo proceso organizavimo brandos didinimo, atsižvelgiant į Įstaigų gyvavimo ciklą ir atkreipiamas dėmesys į geriausios praktikos pavyzdžius. Gairės įsigalios nuo 2026 m. sausio 1 d., tad Įstaigos skatinamos jau dabar susipažinti su Gairėse teikiamomis rekomendacijomis ir dėti didžiausias pastangas Gairių rekomendacijų įgyvendinimui – bus taikomas principas „laikykis taisyklių arba paaiškink" (angl. *„comply or explain" principle*);

c) Aprašo IV skyriaus Ketvirtajame skirsnyje nustatyti išsamūs klientų lėšų apsaugos reikalavimai, jei Įstaigos klientų lėšas investuoja į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą: išsamiau reglamentuotas įvairių klientų lėšų apsaugos būdų taikymas ir lėšų sutikrinimo procesas; pakoreguotas saugaus, likvidaus ir mažos rizikos turto sąrašas, nustatyti investavimo limitai, koncentracijos vienam emitentui ir investicijų trukmės apribojimai, patikslinti investavimo rizikos valdymo reikalavimai ir kt.

Aprašo suvestinės redakcijos, pradėjusios galioti nuo 2025 m. balandžio 9 d., 16^1.1.–16^1.11. papunkčiuose yra nurodyti veiklos nutraukimo planui keliami reikalavimai, į kuriuos Įstaigos jau turi atsižvelgti 2025 m. Įstaigos privalo parengti ir nuolat atnaujinti savo veiklos nutraukimo planus. Šie planai turi užtikrinti, kad Įstaigos galėtų tvarkingai ir kontroliuojamai nutraukti veiklą, minimaliai paveikdamos klientus, rinkos stabilumą ir kitus suinteresuotuosius subjektus. Veiklos nutraukimo planai yra esminė prudencinės priežiūros priemonė, padedanti išvengti netvarkingo veiklos nutraukimo pasekmių – tokių kaip klientų lėšų praradimas ar pasitikėjimo finansų sistema sumažėjimas. Todėl Lietuvos bankas ragina Įstaigas nedelsti ir pasirengti šiuos planus, užtikrinant jų atitiktį nustatytiems reikalavimams.

Aprašas įsigalios nuo 2026 m. sausio 1 d., išskyrus tam tikras Aprašo nuostatas dėl koncentracijos apribojimų, visos jos bus taikomos nuo 2027 m. sausio 1 d., tačiau Įstaigos skatinamos jau dabar intensyviai ruoštis Aprašo reikalavimų įgyvendinimui ir nuolat stebėti dažniausiai užduodamų klausimų (DUK) skiltį, susijusią su naujuoju Aprašu, Lietuvos banko interneto svetainėje.

2. **2025 m. balandžio 9 d. įsigaliojo Eurosistemos 2024 m. liepos 18 d. patvirtinta** Nebankinių mokėjimo paslaugų teikėjų prieigos prie centrinių bankų valdomų mokėjimo sistemų ir nebankinių mokėjimo paslaugų teikėjų klientų lėšų saugojimo sąskaitose centriniame banke politika ir nuo 2025 m. balandžio 9 d. taikomas 2025 m. sausio 27 d. Europos Centrinio Banko (ECB) sprendimas (ES) 2025/222 dėl nebankinių mokėjimo paslaugų teikėjų prieigos prie Eurosistemos centrinių bankų valdomų mokėjimo sistemų ir centrinių bankų sąskaitų (ECB/2025/2) (toliau – Sprendimas). Kadangi Sprendimas turi įtakos operaciniams sprendimams, Įstaigoms užtikrinant mokėjimo operacijų vykdymą (pavyzdžiui, momentinius mokėjimus) ir atitiktį klientų lėšų apsaugos reikalavimams pagal Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatymo (EPEPĮĮ) 25 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatymo (MĮĮ) 17 straipsnio 1 dalies 1 punktą, Įstaigoms kyla pareiga tinkamai apsaugoti visas saugotinas klientų lėšas, nes dėl Sprendimo CENTROlink mokėjimo sistemos atsiskaitomoji sąskaita nėra laikoma atskiraja sąskaita klientų lėšoms apsaugoti. Įstaigos turi rasti kitus operacinius būdus, kaip atitikti Sprendime nurodytą likvidumo poreikį Eurosistemos centrinio banko mokėjimo sistemoje ir atitikti EPEPĮĮ 25 straipsnio 1 dalyje ir (arba) MĮĮ 17 straipsnio 1 dalyje nustatytus klientų lėšų apsaugos reikalavimus.

Lietuvos bankas primena, kad Įstaigos klientų lėšoms apsaugoti gali taikyti ne vieną, bet ir kelis ar visus EPEPĮĮ 25 straipsnio 1 dalyje ir MĮĮ 17 straipsnio 1 dalyje nurodytus būdus ir priemones, kartu savo vidaus dokumentuose aiškiai nurodydamos, kuriai lėšų daliai kiekvienas yra taikomas. Pavyzdžiui, Įstaigos dalį saugotinų klientų lėšų galėtų apdrausti draudimo sutartimi, o kitas – atskirti nuo kitų fizinių ir juridinių asmenų, kurie nėra elektroninių pinigų turėtojai ir (arba) mokėjimo paslaugų vartotojai, lėšų, ir (arba) vieną dalį jų laikyti atskirojoje

sąskaitoje, kitą – investuoti į saugų, likvidų ir mažos rizikos turtą. Europos bankininkystės institucija yra paskelbusi atsakymą į paklausimą dėl Sprendimo ir klientų lėšų apsaugos vykdymo. Beje, dėl Sprendimo didėja Įstaigų klientų lėšų koncentracijos rizika, ypač tuo atveju, jei šios lėšos saugomos tik vienoje kredito įstaigoje. Atsižvelgiant į tai, Įstaigos raginamos aktyviai valdyti šią riziką – laikant klientų lėšas kelių skirtingų Europos Sąjungos (ES) kredito įstaigų specialiose klientų lėšoms saugoti skirtose sąskaitose ir (arba) derinant kelis klientų lėšų apsaugos būdus, kaip numatyta teisės aktuose. Šiuo metu tik šešios Įstaigos naudoja draudimą kaip klientų lėšų apsaugos būdą, Lietuvos bankas ragina šią priemonę naudoti aktyviau, ypač tuo atveju, jeigu Įstaigos vykdo mokėjimus per CENTROlink ar kito centrinio banko mokėjimo sistemą.

3. **Įstaigos, pasirinkusios apsaugoti dalį arba visas klientų lėšas draudimo sutartimi, garantija arba laidavimo raštu** pagal EPEPĮĮ 25 straipsnio 2 dalį ir MĮĮ 17 straipsnio 2 dalį, privalo užtikrinti, kad ši apsauga būtų tinkamai įgyvendinta. Dažnu atveju Įstaigos Lietuvos bankui vėluoja pateikti naujas ar pratęstas klientų lėšų apsaugos draudimo sutartis, garantijas ar laidavimo raštus, o pateiktuose dokumentuose yra nustatomi šie dažniausiai pasitaikantys trūkumai: a) draudimo arba garantijos išmokos nėra įskaitomos į klientų lėšų apsaugos sąskaitą; b) Įstaigos neužtikrina pakankamos atsargos (angl. *reasonable headroom*) tarp saugotinų klientų lėšų sumos ir visos apdraustos arba garantuotos sumos. Lietuvos bankas dar kartą pabrėžia, kad draudimo sutartyse, garantijose arba laidavimo raštuose negali būti jokių išimčių ar sąlygų, kurios trukdytų Įstaigoms atsiskaityti su klientais tuo atveju, jei Įstaigos negalėtų įvykdyti savo įsipareigojimų.

4. **2025 m. birželio 10 d. paskelbtas *No Action* laiškas** dėl Antrosios mokėjimo paslaugų direktyvos (angl. *Second Payment Services Directive,* PSD2[1]) ir Kriptoturto rinkų reglamento (angl. *Markets in Crypto-Assets Regulation*, MiCA[2]) sąveikos specifinių atvejų, kai kriptoturto paslaugų teikėjai (angl. *crypto-asset service provider,* CASP) vykdo tam tikras operacijas su elektroninių pinigų žetonais (angl. *electronic money token*, EMT). *No Action* laiške patikslinama, kad kriptoturto pervedimas laikomas mokėjimo paslauga pagal PSD2, kai: a) operacijos apima EMT ir b) pervedimo paslauga teikiama kliento vardu ir EMT saugojimas bei administravimas laikytinas mokėjimo paslauga pagal PSD2, o saugojimo piniginės (angl. *custodial wallets*) – mokėjimo sąskaitomis, jeigu jos leidžia siųsti tretiesiems asmenims ir gauti iš jų EMT. Esminė žinutė – CASP teikiantys su EMT susijusias specifines kriptoturto paslaugas, kurios laikomos ir mokėjimo paslaugomis, nuo **2026 m. kovo 2 d.** privalės turėti mokėjimo įstaigos licenciją arba perduoti šių paslaugų teikimą atitinkamą licenciją turintiems subjektams. Kartu *No Action* laiške pateiktos rekomendacijos dėl supaprastinto licencijavimo proceso, nuosavo kapitalo ir nuosavo kapitalo poreikio skaičiavimo, klientų apsaugos, mokėjimo operacijų saugumo, klientų lėšų apsaugos ir kitų reikalavimų pereinamuoju laikotarpiu vykdymo.

5. **yra galimybė Įstaigoms gauti CASP licenciją.** Šiuo metu Lietuvos Respublikoje veikiančios kredito įstaigos, elektroninių pinigų įstaigos ir kiti juridiniai asmenys (su atitinkamu MiCA reglamente apibrėžtu veiklos leidimu) nuo 2024 m. birželio 30 d. gali leisti ir platinti EMT ir (arba) su turtu susietus žetonus (angl. *asset-referenced token*, ART), kaip tai nustatyta MiCA reglamento III ir IV antraštinėse dalyse, prieš tai atlikusios visus būtinus veiksmus ir atitikdamos visus reikalavimus, nustatytus MiCA reglamento 16 straipsnyje (aktualu ART leidėjams) arba 48 straipsnyje (aktualu EMT leidėjams), ir atitikdamos kitus MiCA reglamente nustatytus reikalavimus šio kriptoturto emitentams. Kiti šiuo metu Lietuvos Respublikoje veikiantys finansų rinkos dalyviai gali teikti su kriptoturtu susijusias paslaugas nuo 2024 m. gruodžio 30 d. MiCA reglamento 60 straipsnyje nustatyta tvarka, atlikę visus būtinus veiksmus ir atitikdami visus reikalavimus arba gavę atitinkamą veiklos leidimą pagal MiCA reglamento 63 straipsnį.

Dažnai Įstaigos klausia dėl galimybės tam pačiam juridiniam vienetui gauti ir CASP licenciją. Galimybė vienam juridiniam asmeniui derinti Įstaigų ir CASP (ar kitas) licencijas yra, tačiau tokia galimybė vertinama individualiai kiekvienu atveju. Vadovaudamasi EPEPĮĮ 13 straipsnio 8 dalimi, kai prašymą išduoti elektroninių pinigų įstaigos licenciją pateikęs juridinis

[1] Europos Parlamento ir Tarybos 2015 m. lapkričio 25 d. direktyva (ES) 2015/2366, žr. nuorodą.
[2] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/1114 dėl kriptoturto rinkų, žr. nuoroda.

asmuo ketina leisti elektroninius pinigus ir kartu ketina vykdyti ar vykdo kitą šio įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 4 punkte nurodytą veiklą, priežiūros institucija turi teisę atsisakyti išduoti elektroninių pinigų įstaigos licenciją, iki bus įsteigtas atskiras juridinis asmuo elektroninių pinigų leidimo veiklai vykdyti, jeigu prašymą pateikusio juridinio asmens ketinama vykdyti ar vykdoma kita negu elektroninių pinigų leidimo veikla turi ar gali turėti neigiamos įtakos jo finansiniam patikimumui ar priežiūros institucijos galimybei stebėti, ar vykdomi visi šiame įstatyme nustatyti reikalavimai. Vadovaujantis MĮĮ 5 straipsnio 8 dalimi, tokie patys reikalavimai galioja ir mokėjimo įstaigos licenciją turinčiam juridiniam asmeniui. Analogiškas CASP ir ART emitentų veiklos reguliavimas nustatytas ir Lietuvos Respublikos kriptoturto rinkų įstatymo 3 straipsnio 6 dalyje. Plačiau apie CASP licencijų išdavimą ir DUK galima rasti Lietuvos banko interneto svetainės Kriptoturto paslaugų teikėjų licencijavimo skiltyje.

6. **2025 m. sausio 17 d. įsigaliojo Skaitmeninės veiklos atsparumo finansų sektoriuje reglamentas** (angl. *Regulation on digital operational resilience for the financial sector*, DORA reglamentas[3]), taikomas visoms finansų sektoriaus įmonėms, įskaitant Įstaigas, kuris, be kita ko, buvo perkeltas ir į Lietuvos galiojančius teisės aktus. Taikant proporcingumo sampratą, DORA reglamentas įpareigoja užtikrinti aukštą informacinių ir ryšių technologijų (IRT) rizikų valdymo lygį, veiksmingą incidentų valdymą, skaitmeninės veiklos atsparumo testavimą, IRT paslaugas teikiančių trečiųjų šalių rizikos valdymą bei priežiūrą ir informacijos apie grėsmes apsikeitimą. Kartu įsigaliojo ir techniniai reguliavimo standartai (angl. *regulatory technical standarts,* RTS), kuriuose nustatyta, ką Įstaigos turi padaryti (pvz., kaip valdyti IRT rizikas, kaip klasifikuoti incidentus, kaip vykdyti testavimą), ir techniniai įgyvendinimo standartai (angl. *implementing technical standards,* ITS), kuriuose nustatyta, kaip tai turi būti daroma, t. y. formatai, šablonai ir ataskaitų struktūros – tai užtikrina vienodą taikymą visoje ES.

DORA reglamentas ir jo tam tikrus reikalavimus detalizuojantys RTS yra tiesioginio taikymo teisės aktai. Kai kurie vis dar galiojantys Lietuvos banko valdybos nutarimai šiuo metu yra peržiūrimi ir atitinkamai atnaujinami išbraukiant tuos reikalavimus, kuriuos apima DORA reglamentas ir jį detalizuojantys RTS bei ITS. Apie atnaujintus Lietuvos banko valdybos nutarimus bus pranešta atskirai.

Lietuvos bankas yra parengęs DUK dėl tam tikrų DORA reglamento nuostatų traktavimo ir įgyvendinimo, juos galite rasti Lietuvos banko interneto svetainėje.

LIETUVOS BANKAS ATKREIPIA DĖMESĮ dėl:

7. **dokumentų archyvavimo po licencijos atšaukimo.** Įstaigos, kurių licencija atšaukiama pagal Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatymo (FĮĮ) 10 straipsnio nuostatas, turi užtikrinti, kad visa informacija apie Įstaigų klientus ir visi kiti su Įstaigų veikla susiję dokumentai būtų archyvuojami ir saugomi pagal Lietuvos vyriausiojo archyvaro patvirtintus Vidaus administravimo dokumentų saugojimo terminų rodyklėje ir informacijos saugojimui nustatytus terminus. Įstaigos taip pat turi užtikrinti, kad su jų vadovais ir (arba) paskirtais atsakingais asmenimis po licencijos atšaukimo būtų įmanoma susisiekti, komunikuoti ir teisės aktų nustatyta tvarka gauti reikalingą informaciją. Ši informacija turėtų būti įtraukta į Įstaigų veiklos nutraukimo planus.

8. **metinės finansinės ataskaitos ir finansinių ataskaitų audito ataskaitos.** Pasitaiko atvejų, kad Įstaigos Lietuvos bankui vėluoja pateikti audituotas metines finansines ataskaitas ir finansinių ataskaitų audito ataskaitą, kurioje turi būti atskleista atskira apskaitos informacija apie elektroninių pinigų leidimo, mokėjimo paslaugų teikimo bei kitos vykdomos veiklos atskyrimo teisingumą ir pastebėjimai dėl Įstaigose taikomų vidaus kontrolės procedūrų, užtikrinančių elektroninių pinigų turėtojų ir mokėjimo paslaugų vartotojų lėšų apsaugos reikalavimų vykdymą. Lietuvos bankas primena, kad tuo atveju, jeigu Įstaigoms taikomas FĮĮ, vadovaudamosi FĮĮ 43 straipsnio 3 dalies 2 punktu, pasibaigus finansiniams metams, Įstaigos privalo ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo finansinių metų pabaigos visuotinio susirinkimo sprendimu patvirtinti metinių finansinių ataskaitų rinkinį ir priimti sprendimą dėl pelno paskirstymo bei per tris dienas po Įstaigų visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimų dėl

[3] Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2554, žr. nuoroda

metinių finansinių ataskaitų rinkinio patvirtinimo priėmimo dienos pateikti šias ataskaitas Lietuvos bankui.

Įstaigos, kad užtikrintų audituotų ataskaitų pateikimą laiku ir jų kokybę, išsamumą bei duomenų teisingumą, privalo laikytis FĮĮ 44 straipsnio 3 dalies nuostatos ir iki einamųjų finansinių metų pirmojo pusmečio pabaigos sudaryti sutartį dėl metinės finansinės atskaitomybės audito su visuotinio finansų įstaigos dalyvių susirinkimo išrinkta audito įmone, kartu yra raginamos iš anksto ruoštis sklandžiam bei intensyviam bendradarbiavimui su auditą atliksiančiu asmeniu, paskirti atsakingus asmenis ir dėti visas pastangas, kad auditui atlikti reikalingi duomenys būtų teikiami laiku ir tikslūs. Įstaigos yra skatinamos su auditoriumi dalytis Lietuvos banko atliktų patikrinimų ir (arba) vizitų ataskaitomis. Lietuvos bankas netoleruos atvejų, kai dėl neapdairumo, nepakankamo išteklių skyrimo šių reikalavimų bus nesilaikoma.

9. **Europos priežiūros institucijų priimtų gairių, susijusių su MiCA reglamentu.** 2025 m. gegužės 20 d. Finansų rinkos priežiūros komitetas sprendimu Nr. V 2025/(1.160.E-9004)-441-63 nusprendė, kad ART ir EMT emitentai, CASP, asmenys, viešai siūlantys ar prašantys į prekybą įtraukti ART, EMT, kriptoturtą, kuris nėra ART arba EMT, kurių priežiūrą teisės aktų nustatyta tvarka vykdo Lietuvos bankas, turėtų laikytis šiose gairėse nustatytų rekomendacijų ir jomis vadovautis.

10. **CASP ir virtualiojo turto paslaugų teikėjų (angl. *virtual asset service provider*, VASP) aptarnavimo pereinamuoju laikotarpiu.** Lietuvoje įsisteigusios finansų įstaigos nuo 2026 m. sausio 1 d., t. y. kai Lietuvoje pasibaigs pereinamasis CASP licencijavimo laikotarpis (angl. *grandfathering*) pagal MiCA reglamentą, galės aptarnauti ES licencijuotus CASP arba VASP, įsisteigusius kitoje ES valstybėje narėje, kurioje pereinamasis laikotarpis dar nepasibaigęs, kai šių klientai yra Lietuvos rezidentai ir Lietuvoje registruoti juridiniai asmenys (ESMA QA 2086). Lietuvos bankas atkreipia dėmesį, kad nuo 2024 m. gruodžio 30 d. kriptoturto paslaugas Lietuvoje turi teisę teikti tik MiCA reglamente nustatyta tvarka Lietuvos banko licencijuoti arba kitoje ES valstybėje narėje licencijuoti bei Lietuvoje notifikuoti CASP ir iki 2024 m. gruodžio 31 d. į Juridinių asmenų registro tvarkomą sąrašą įrašyti VASP, kurie tokią teisę turi iki pereinamojo laikotarpio pabaigos. Lietuvos bankas nuolat vertina Įstaigų verslo modelių tvarumą, tad Įstaigos turėtų įsivertinti, ar joms nesimaterializuos verslo rizika – reikšmingos dalies klientų ar partnerių praradimas, jei jie negalės aptarnauti CASP ir VASP. Šią riziką Įstaigos turėtų valdyti diversifikuodamos savo paslaugų spektrą ir klientų bazę.

11. **veiklos, susijusios su EMT.** Įstaigos, kurios ketina vykdyti veiklą, susijusią su EMT veikla, turėtų kreiptis į Lietuvos banką ir pristatyti naują su EMT veikla susijusį veiklos modelį bei su juo susijusias rizikų valdymo priemones. Įstaigos, prieš pradėdamos šią veiklą, turi atlikti išsamų gebėjimo vykdyti numatomą veiklą vertinimą, numatomos vykdyti veiklos poveikio savo veiklai vertinimą ir įsitikinti, kad gebės nustatyti, valdyti ir kontroliuoti prisiimamas naujos veiklos rizikas, o veiklos plėtros planai ir numatomos veiklos pobūdis nekels grėsmės Įstaigų finansiniam stabilumui. Lietuvos bankas netoleruos atvejų, kai dėl neapdairumo, nepakankamo išteklių skyrimo šių reikalavimų bus nesilaikoma.

12. **finansinio atsparumo ir verslo modelių tvarumo.** Lietuvos banko turimi duomenys rodo, kad reikšminga Įstaigų dalis dirba nuostolingai ir vykdo tik labai ribotą veiklą. Tai kelia esminę riziką prudencinės priežiūros atžvilgiu: tokia situacija gali signalizuoti apie nepakankamą finansinį atsparumą, neveiksmingus verslo modelius, licencijuotų tuščių įmonių (angl. *empty shell*) egzistavimą, pinigų plovimo riziką ir ribotą gebėjimą vykdyti finansinius įsipareigojimus. Ilgainiui tai gali kelti grėsmę finansų sektoriaus stabilumui, mažinti pasitikėjimą rinka ir didinti priežiūros institucijos intervencijos poreikį, todėl Lietuvos bankas skatina Įstaigas nuolat stebėti savo rodiklius, taip pat ir finansinius: pelno maržą, sąnaudų ir pajamų bei skolos ir turto santykius, turto grąžos ir kt., kad jos galėtų užtikrinti savo veiklos finansinį stabilumą.

13. **privalomo profesinės civilinės atsakomybės draudimo mokėjimo inicijavimo (MIP) ir sąskaitos informacijos paslaugas (SIP) teikiančioms Įstaigoms.** Įstaigoms, kurios teikia Lietuvos Respublikos mokėjimo įstatymo 5 straipsnio 7 ir 8 punktuose nurodytas MIP ir (arba) SIP paslaugas, yra privalomas profesinės civilinės atsakomybės draudimas, nes EPEPĮĮ 11 straipsnio 5 dalyje *inter alia* nustatyta, kad elektroninių pinigų įstaigai, kuri teikia mokėjimo paslaugas, *mutatis mutandis* taikomi MĮĮ 20 straipsnio reikalavimai, o Europos bankininkystės institucijos gairėse nustatyti kriterijai, kaip nustatyti PSD2 5 straipsnio 4 dalyje

nurodyto profesinės civilinės atsakomybės draudimo arba kitos panašios garantijos mažiausią piniginę sumą (EBI gairės). Įstaigų pateiktose sutartyse dažnu atveju yra nustatomi šie trūkumai, kurie neužtikrina EPEPĮĮ ir EBI gairėse nustatytų reikalavimų: a) nėra nustatyta straipsnių, kurie užtikrintų žalos, kuri gali atsirasti dėl draudiminių įvykių, nustatytų MĮĮ 20 straipsnio 1 ir (arba) 2 dalyse, atlyginimą; b) nustatyta minimali draudimo suma dengia draudiminius įvykius, nesusijusius su MIP ir (arba) SIP veikla, dėl to egzistuoja rizika, kad draudimo sutartyje nustatytos draudimo sumos ribos galėtų būti panaudotos kitoms pretenzijoms padengti ir neatitiktų EBI gairių 1 gairės 1.4 punkto. Lietuvos bankas, reikšdamas susirūpinimą dėl esamos situacijos, prašo Įstaigų atkreipti dėmesį ir sudarant tokias sutartis ypač atsakingai įvertinti EPEPĮĮ ir EBI gairių reikalavimus.

14. **įsigaliojusio DORA reglamento.** Įstaigos turi būti įsivertinusios, ar jų esamos IRT rizikų valdymo sistemos atitinka DORA reglamente keliamus reikalavimus: rizikų nustatymą, vertinimą, stebėseną, reagavimo planus, ir užtikrinti, kad būtų aiškiai apibrėžtos atsakomybės.

DORA reglamente nustatyta, kad reikšmingi IRT incidentai būtų ne tik tinkamai dokumentuojami, bet ir laiku apie juos pranešama priežiūros institucijoms pagal nustatytus ITS šablonus. Lietuvos bankas pastebi, kad ne visos Įstaigos yra pasirengusios taikyti standartizuotas formas ir dažnu atveju nesilaiko pranešimo terminų. Kad Įstaigos atitiktų DORA reglamento reikalavimus, privalo reguliariai testuoti savo veiklos atsparumą ir dokumentuoti testavimo planus, taip pat atnaujinti IRT rizikos valdymo sistemą, parengti skaitmeninės veiklos atsparumo strategiją, peržiūrėti ir atnaujinti vidaus politikas, procedūras ir darbuotojų mokymo programas ir užtikrinti, kad visa ši dokumentacija būtų prieinama priežiūros institucijoms.

DORA reglamente Įstaigos įpareigojamos aktyviai valdyti rizikas, susijusias su IRT paslaugų teikėjais, ypač debesijos paslaugomis, todėl Įstaigos turi peržiūrėti sutartis, įtraukti atsakomybes, priežiūros nuostatas, užtikrinti galimybę prireikus nutraukti paslaugas esant būtinybei ir parengti pasitraukimo planus. Įstaigos turi tvarkyti ir atnaujinti informacijos apie visus sutartimi įformintus susitarimus dėl IRT paslaugas teikiančių trečiųjų šalių teikiamų IRT paslaugų naudojimo registrą, siekdamos veiksmingos priežiūros užtikrinimo, turi pateikti Lietuvos bankui IRT paslaugų naudojimo registrų informaciją.

Lietuvos bankas ir toliau nuosekliai stebės reguliacinių pakeitimų poveikį mokėjimų ekosistemai – vartotojams ir Įstaigoms – siekdamas laiku nustatyti ir valdyti kylančias rizikas bei atsiveriančias galimybes.

Lietuvos bankas kviečia Įstaigas nuolat stebėti informaciją Lietuvos banko interneto svetainėje esančiose DUK ir rekomendacijų skiltyse, prenumeruoti naujienas, o kilus klausimų kreiptis į Lietuvos banko padalinius interneto svetainėje nurodytais kontaktais.

Lietuvos bankas tikisi, kad visų Įstaigų vadovai ir valdybos aptars šį raštą, atsižvelgs į jo turinį ir imsis reikiamų veiksmų, kad būtų vykdomi teisės aktuose nustatyti reikalavimai, o Lietuvos bankas, vykdydamas priežiūros funkciją, komunikuos ir bendradarbiaus su Įstaigomis, kad tai užtikrintų.

Direktorė Renata Bagdonienė